

Bodemkunstenaars op de Bennekomse heide

Wanneer je op het heitje bij Bennekom wandelt, zie je al snel diverse koepelnesten van mieren (zie groen kader).

Wat blijkt: op een kleine strook van zevenhonderd meter leven wel dertig soorten mieren.

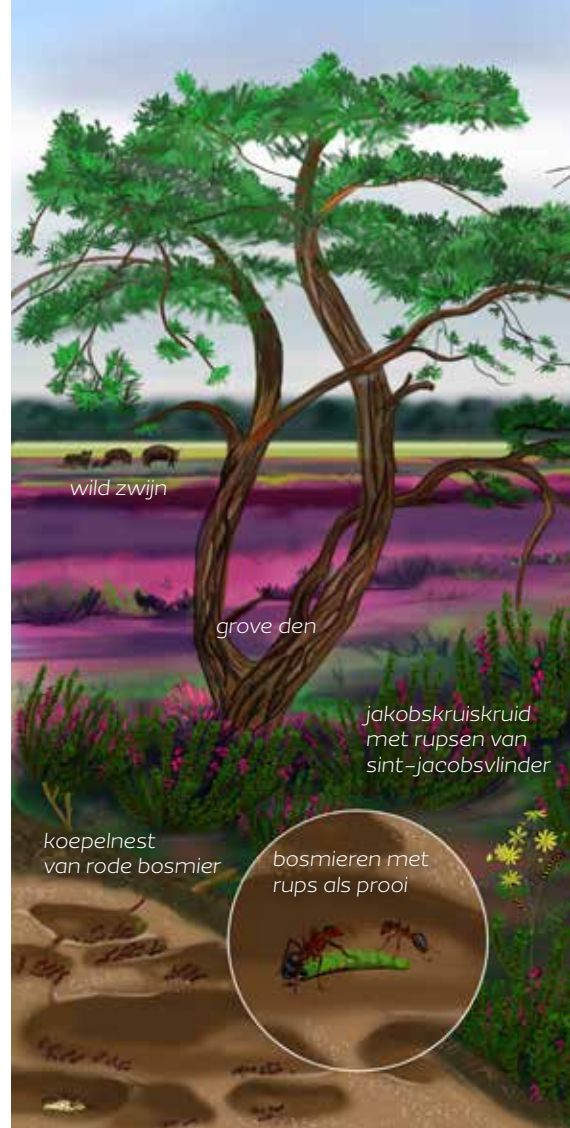
De behaarde bosmier, de kale bosmier en de zwartrugbosmier zijn enkele van de soorten die er leven. Een van de bijzondere soorten die het heitje (officieel: de Bennekomse heide) herbergt, is de gewone satermier. Dit is de zuidelijkste plek waar deze mier voorkomt, en in een hoge dichtheid.

De gewone satermier maakt ook koepelnesten. In zo'n koepelnest kunnen wel een half miljoen mieren wonen. Die wonen daar vaak samen met pissebedden, duizendpoten, kevers en veel andere beestjes. Dat is weer aantrekkelijk voor de groene specht, die een regelmatige bezoeker is van de koepelnesten en daar een supermaaltijd treft. Er zijn overigens ook mieren die nesten in bomen maken, of onder de grond.

Sinds 2020 spreken we op de Bennekomse heide over een 'Mierenreservaat' en wordt er onder deskundige begeleiding van onder anderen Jinze Noordijk (projectleider bodemfauna bij Eis-Nederland) het beheer uitgevoerd. 'Ga tot de mieren en word wijs', is hier soms letterlijk het geval. Een leerzaam traject voor ons allemaal.

Het gebied was al in beeld bij de werkgroep van A Rocha Bennekom, en na de 'ontdekking' van de vele soorten mieren vroeg de gemeente Ede de werkgroep om het onderhoud van het mierenreservaat ter hand te nemen. Inmiddels organiseert A Rocha Bennekom elke winter onderhoudsmiddagen en proberen we aandacht te genereren voor het belang van het mierenreservaat. Zo heeft onlangs de burgemeester van Bennekom ook de schop ter hand genomen en een oproep gedaan voor meer vrijwilligers. Het heitje heeft namelijk hoognodig onderhoud nodig. Het is flink dichtgegroeid met dennen en berken, en ook de opslag van struiken moet worden aangepakt. Zo kunnen we de optimale omstandigheden creëren voor de bouwers van de kunstwerken/mierenkoepels.

Het heitje is in meerdere opzichten een hotspot voor biodiversiteit. Met een goede inrichting van het gebied en het wegwerken van achterstallig onderhoud, kunnen de mieren beter beschermd worden. Daar zetten de vrijwilligers van A Rocha Bennekom, samen met vrijwilligers van andere organisaties, zich graag voor in.

Tekst: Wilma van de Veen

gewone satermier

Siep van de Dijk (links), vrijwilliger van A Rocha Bennekom, en Jinze Noordijk (rechts), zijn regelmatig werkzaam in het mierenreservaat in Bennekom.

We hebben nog meer vrijwilligers nodig!
Kijk op arocha.nl/bennekom om je aan te melden.

LEVENDIGE HEIDE

Het landschap van het Mierenreservaat is open, 'droge' heidevegetatie. Dat kun je zien aan het talrijke voorkomen van struikhei. Typische bomen in dit landschap zijn de grove den en de ruwe berk. Typische planten in dit vegetatietype zijn de gewone reigersbek, het hazenpootje, sint-janskruid en jakobskruid. Op jakobskruid kun je vooral in juni en juli de oranje-zwart-gestreepte rupsen van de sint-jacobsvlinder tegenkomen – een nachtvlinder die, in tegenstelling tot veel van zijn familieleden, juist overdag actief is.

MIERENMAALTijd

In droge heidevegetatie kom je vaak allerlei soorten mieren tegen, en dus ook diersoorten die mieren eten. De groene specht eet bijvoorbeeld vooral rode bosmieren. Die likt hij op met zijn lange, kleverige tong. Een boerenzwaluw eet dan weer duizenden vliegende insecten op een dag, waaronder vliegende mieren. Maar ook een zandhagedis, en zelfs een groene zandloopkever, hebben mieren op hun menulijst staan. Wilde zwijnen kunnen nog wel eens een heel koepelnest slopen op zoek naar eiwitrijk voedsel.

KOEPELNEST

Een koepelnest is een specifieke neststructuur die wordt gebouwd door bepaalde soorten bosmieren. Deze nesten zijn vaak grote, koepelvormige structuren van kleine stukjes hout, naalden en andere plantaardige materialen die boven de grond zijn opgestapeld. De koepelvorm zorgt ervoor dat het nest meer zonlicht vangt en de temperatuur binnen het nest stabiel blijft.

ZOETE RUILHANDEL

Het heideblauwtje, een dagvlinder waarvan de rupsen van struikhei leven, heeft een wel een heel bijzondere relatie (symbiose) met mieren. Rupsen van het heideblauwtje kunnen suikers uitscheiden waar mieren dol op zijn, en de mieren leveren als beloning bescherming aan de rups. Soms worden de rupsen zelfs meegenomen in het mierennest, zodat ze daar veilig kunnen verpoppen tot vlinder. Dat terwijl andere rupsen vaak een prooi zijn voor hongerige mieren, die als ware gewichtsheffers een hele rups naar het nest weten te brengen.

Een andere symbiotische relatie zien we tussen bladluizen en mieren. De mieren 'melken' de luizen voor zoetige stoffjes en beschermen de luizen tegen luizeneters, zoals lieveheersbeestjes.

Op de weg van een mierennest naar een voedselbron is het soms zo drukbevolkt met mieren dat er sprake is van een heuse mieren snelweg.

Mieren vervullen dus belangrijke functies in de natuur! Let deze zomer eens op of je mieren tegenkomt en of je hun gedrag kunt duiden.

Zie je een mierennest of een mieren snelweg, stuur dan een foto op naar nederland@arocha.org. De mooiste foto belonen we met het boek 'Dagboek voor natuurliefhebbers'.